

Escola de neurosi

per Llorenç Villalonga

CELESTE. *Criada, 38 anys.*

DONA ANTÒNIA. *Cosina de la casa, 60 anys.*

DON FRANCESC BELLPUIG. *Senyor de la casa, 64 anys.*

DONA MARIA, *la seva esposa, 41 anys.*

TONINA. *Cuïnera, 27 anys.*

FELIPA I CATALINETA. *Filles de la casa, 16 i 14 anys.*

XIM. *Nebot de Don Francesc, 27 anys.*

LLEONARD. *Enamorat i associat de Celeste, 16 anys.*

Una sala a Ca'n Bellpuig. L'acció comença a les deu del matí i acaba a les dues de la matinada de l'endemà.

Acte I

Sala d'estar d'una «casa bona» mallorquina: quadres foscs, velluts vermells, etc.

CELESTE: La senyora està acabant de vestir-se. Què li haig de dir? ¿De part de la seva cosina?... Doncs, miri, no parlen pas igual, per això. Tenen l'accent ben distint.

DONA ANTÒNIA: Som cosina d'es senyor. Sa senyora és maonesa.

CELESTE: Per això és tan exaltada. No, no digui que són cosines, perquè no la creurien. A Menorca són molt diferents. Que ho posa en dubte?

DONA ANTÒNIA (*un poc molestada*): No m'he aturat mai a pensar com puguin ésser a Menorca.

CELESTE: Supersticiosos. Però més cultes, amb més curiositats que els mallorquins. Aquí estan molt ensopits. Sobretot el senyoriu. És clar, es casen ells amb ells i les races degeneren. A Barcelona no hi ha pas matrimonis entre parents.

DONA ANTÒNIA: Tu has viscut a Barcelona?

CELESTE (*picada pel tuteig*): I ara? «Tu has viscut a Barcelona?» Si sóc d'allí! Quina diferència de vida... Només dar una volta per les Rambles i la Boqueria... I no és que a una li agradi el soroll, no... Els diumenges, que venia la germana a buscar-me en l'auto-propietat, generalment preferia quedar-me llegint, ja veu.

DONA ANTÒNIA (*recelosa, per dir qualque cosa*): T'agrada llegir?

CELESTE: Em torno boja. Novel·les, i poesia, i art i de tot... Jo tinc les meves idees, que algun dia se sabran.

DONA ANTÒNIA (*ja temorega*): Filla meva, idò, no està bé tenir aquestes idees.

CELESTE (*insolent*): Ah, doncs sí, ja ho crec! Si vostè escoltés Ràdio Moscú...

DONA ANTÒNIA: Jesús! Calla!

CELESTE (*més insolent*): Ja veig que vostè és una senyora d'altre temps.

DONA ANTÒNIA: En això tens tota la raó.

CELESTE: Jo no sóc el que sembla. A casa teníem un gran negoci, que produïa una barbaritat.

DONA ANTÒNIA: I com ha estat això de posar-te a servir?

CELESTE: Aquí veurà. Algun dia li haig de contar la meva història. Potser sentirà coses que, als seus anys, encara no ha sentit.

DONA ANTÒNIA (*espantada*): Jesús, deixa-ho córrer!

(*Entra DON FRANCESC amb una post a la mà. Surt CELESTE.*)

DON FRANCESC: Antònia, mira quin primitiu. ¿On diries que he trobat aquesta joia? En es porxo de l'escola de Felanitx.

DONA ANTÒNIA: Deu tenir molt de mèrit. A mi, aquesta pintura —és clar que no hi entenc— em pareix cosa d'infants.

DON FRANCESC: Es primitius ho eren, infants!

(*Entra la SENYORA.*)

SENYORA: Hola, Antònia. (*Toca una taula amb els dits.*) Brutes. Això està ple de pols. Perdona'm. No, no t'asseguis aquí. És una cadira d'es meu homo i et rompràs es cap.

DON FRANCESC: No en facis cas. Mira. Dimoni! (*S'asseu a la cadira i li romp una cama sense arribar a caure del tot. Res de pallassades, per favor.*)

SENYORA: No t'ho he dit?

DON FRANCESC (*examinant la peça*): No m'havien enganat. És d'es sigle XVI.

SENYORA: Ala, idò, du-ho en es museu.

(*DON FRANCESC surt amb la cadira.*)

SENYORA: Quin homo... M'umpl sa casa de porqueries. Ara està destruïnt es jardí a força d'excavacions.

DONA ANTÒNIA: Però, què cerca?

SENYORA: Tasses romanes, o cartagineses, què sé jo! Creu-me que està trastornat.

DONA ANTÒNIA: Tens una porcellana ben fina. Però aquí te la poden rompre. És un lloc molt feridor.

SENYORA: Te la rompran, has de dir. Així és que sempre estic tremolant. Bono, perdona que t'hagi fet esperar tant. Encara era dins es llit. Com que pas unes nits tan dolentes...

DONA ANTÒNIA: És que no són encara les deu. Sa teva criada m'ha contat unes coses...

SENYORA: És molt xerradora. Fa poc que la tenc.

DONA ANTÒNIA: La trob una exaltada. I posaria que s'ha ofès perquè l'he tractada de tu. M'ha sortit amb una insolència... I què nom?

SENYORA: Celeste. Crec que no és batiada. I és comunista.

DONA ANTÒNIA: I ara què dius?

SENYORA: Ja ho veus. Ja veus on hem arribat.

(*Guaita TONINA, la cuinera.*)

DONA ANTÒNIA: Què hi ha, cuinera?

TONINA: M'he afigurat que era vossa mercè i he sortit a saludar-la.

DONA ANTÒNIA: I què és, com va sa cambrera nova?

TONINA (*amb misteri*): I què li he de dir? Avui de matí, per anar a cercar sa llet, s'ha posat guants. I se m'ha renegat perquè no vol tractar es senyors de vossa mercè. Ho poden ben creure, que és comunista.

SENYORA: Això de vossa mercè m'és igual. A Maó no hi creim.

DONA ANTÒNIA: Però aquí sí. No sé com l'aguantes. A mi m'ha dit «vella d'altre temps». I ho som, per això. ¿I an es senyor no li dóna tractament? A mi, un bon cop de vostè.

TONINA: I a més, senyora, ha dit que estam tronats, que tenim Son Vermell ple de *poteques*. I d'és senyor, què no en xerra? Almanco que acabarà tancat a Jesús.*

SENYORA: Això seria ben possible. Mirau aquesta pedra aquí enmig, plena de pols, perquè diu que és romana.

DONA ANTÒNIA: En Francesc pot esser un xiflat, però tu no has de voler que li perdin es respecte.

SENYORA: Mira, jo estic apurada. Si aguant aquesta dona és perquè m'ajuda en coses que són necessàries. Saps que en maneig, d'assumptes... Es niris me sostenen.

TONINA: Vossa mercè s'emmalaltirà.

SENYORA (*satisfeta*): Ja hi estic. I ben malalta.

TONINA: Idò, i després vénguen metges i *nàlissis*, i encara la posen pitjor.

SENYORA: L'any passat per poc em mataren amb unes injeccions. Ala, véu. Véu a sa cuina.

TONINA: Ja me'n vaig. (*A DONA ANTÒNIA.*) La distregui, que li faran perdre es cap. (*Surt.*)

DONA ANTÒNIA: Dignes, què és que m'havies de contar?

SENYORA: Estic disgustadíssima. Mira quin anònim he rebut: «Estimada Celestina...»

DONA ANTÒNIA: Per què et diu Celestina?

SENYORA: Jo tampoc no ho sabia. És una cosa molt lletja.

DONA ANTÒNIA: Jesús, idò no ho llegeixis...

SENYORA: Ah, ja ho crec! Tot ho has de sentir: «... en lloc de fer mestresades i ficar-se en coses que no li atanyen, vigili les seves filles, que tot lo dia van pels bars, cercant qui les convidi.»

DONA ANTÒNIA: Jesús, calla.

SENYORA: «Cercant qui les convidi, igual que dues perdudes.»

DONA ANTÒNIA: Jo no puc sentir aquestes coses.

SENYORA: Jo sí. «Igual que dues perdudes d'allò més perdut.» (*Queda mirant DONA ANTÒNIA.*)

DONA ANTÒNIA: Però Maria, que són ses teves filles! I què penses fer?

* Manicomi de la Ciutat de Mallorca.

SENYORA: Duré s'assumpte allà on sigui. Parlaré amb el governador.
 DONA ANTÒNIA: Oh, filla meva, jo no faria res. Ets admirable.
 SENYORA: Som mare, que és lo més admirable que se pot esser en aquest món.
 DONA ANTÒNIA (*un poc agra*): Idò, en es temps que correm, no et tenc enveja. M'estim més haver quedat fadrina. Perquè ses teves filles... No diré que facin res de mal, però ja ho diuen ets altres.
 SENYORA: Qui ho diu? Un anònim? ¿I creus que hem de fer cas de pape-rums?
 DONA ANTÒNIA: Però les has de vigilar.
 SENYORA: No em creuen. Si son pare no fos un beneit...
 DONA ANTÒNIA: A poc a poc. En excavacions és una autoritat.
 SENYORA: Valdria més que tengués autoritat a ca seva.
 DONA ANTÒNIA: I d'allò de n'Andreu, què has sabut?
 SENYORA: Es meu fill és un perdut. Ahir vaig tornar a tenir carta de s'homo d'ella, pobre senyor. Ja saps que abans ell m'escrivia com si fos ella.
 DONA ANTÒNIA: No, no ho sabia.
 SENYORA: Sí, Antònia, jo t'ho vaig contar. Quan es meu fill començà a anar darrera ella, s'homo, pobre senyor, m'escrigué que per caritat enviàs n'Andreu a un altre collegi, que el fes sortir de València per evitar un desastre. Però feia veure que era ella qui m'escrivia. Se firmava Aurora.
 DONA ANTÒNIA: I per què feia això?
 SENYORA: Perquè estava empegueït, com a homo, d'haver-me de suplicar que jo, com a mare, impedís que es meu fill...
 DONA ANTÒNIA: Jesús i quins embulls... No ho entenc.
 SENYORA (*posant-se dreta bruscament*): Què és allò? Perdona. Em pensava que era una teranyina. Bé. Ara jugam a cartes destapades. T'advertesc que és un homo molt fi i molt ilustrat.

(*Entren FELIPA I CATALINETA. Dasset i setze anys. Raquetes de tennis i ulleres d'automobilista. Escomeses. Besades.*)

DONA ANTÒNIA. Anau molt elegants, de bon matí.
 SENYORA: Allotes, parlam de coses delicades. Anau a mirar revistes.

(*Les allotes, esburbades, agradoses, s'amaguen darrera una mampara, prop de la porcellana, i es posen a escoltar.*)

DONA ANTÒNIA: És que també, es teu fill...
 FELIPA: Parlen de n'Andreu.
 SENYORA: És un drama. L'any passat, ja saps es disgust... Sí, dona, que ho saps. Va esser un escàndol, no facis es beneit, ho sabé tothom. Per això l'enviàrem a València, perquè canviàs de distraccions. Idò enguany, ja ho veus, amb una casada. Mira si ha variat, la cosa.
 DONA ANTÒNIA: Qui deu esser, ella?
 SENYORA (*picada*): Idò mira, sa senyora d'es professor de calligrafia d'es collegi. (*Amb ironia.*) No és d'es temps del Rei En Jaume, com voltros, però és molt fina. Sa conducta d'es meu fill no té perdó. Es professor començà a convidar-lo a dinar... Pobre homo, si veies ses cartes que m'escriu...

FELIPA: M'agradaria conèixer-lo. Si li demanàvem una fotografia?

CATALINA: Estàs tocada!

FELIPA: Me l'imagín alt, amb sos cabells ja una mica grisos... (*Tanca els ulls.*)

SENYORA: Mira que ha d'esser un cop, per un home... «L'Andreu», m'escriu, «el deixeble que jo estimava com un amic, com un fill...»

FELIPA (*reaccionant*): Idò, fia-te'n una altra vegada! (*Pega un cop a la porcellana, que cau i es romp.*)

CATALINA: Què has fet? Que dirà, mumare? Perquè has estat tu que l'has rompuda.

FELIPA: I et rompré sa cara si m'acuses. Donarem sa culpa a sa cuinera. Du sa pasta d'aferrar.

CATALINA (*plorant*): Però si no se pot aferrar... Mira quants de bocinets.

FELIPA: És ver. Anem a amagar-ho.

(*Surten en silenci.*)

SENYORA: Mira que per un home que no se tem de res, rebre un anònim i haver d'obrir ets ulls...

DONA ANTÒNIA: Rebé un anònim?

SENYORA: Sí. (*En veu opaca.*) Meu.

DONA ANTÒNIA: Teu? I tu com sabies...?

SENYORA: No sabia res, però ho pressentia tot. N'Andreu se passava sa vida en aquella casa, el tenien a dinar... Mentre es senyor mostrava de fer *palos* an ets infants, la senyora se n'anava amb es meu fill en es cine. Ho sé de n'Andreu mateix. Per això vaig enviar s'anònim, per evitar un mal major. Però no el vaig escriure jo; m'hauria tacat ses mans. Na Celeste el redactà així com volgué. Ja saps que aquesta gent no té delicadesa. Va carregar sa nota i va posar tantes coses que es pobre professor se trastornà... Figura't si li pega un tir, a n'Andreu... No hi vull pensar... Mos hem aficat en un embull horrorós. Trobes estrany que no dormi? Es professor mateix m'ha escrit que ha estat a punt de matar-lo. Mira també que dir-me això a mi, que som sa mare.

DONA ANTÒNIA: Jesús, calla, m'aborrones.

SENYORA: I jo, tota sola... Casada amb un home que me du vint anys, un egoista que només pensa en beneitures. A Son Vermell, hi té una colla d'homos tot l'any, cavant, que li costen mils de duros... Creu-me que no hi veim de cap bolla. Hauré de vendre aquest anell de brillants...

DONA ANTÒNIA: No ho facis. Ven aquelles arracades antigues que no dus mai.

SENYORA: Ja les he venudes. He hagut d'engegar es xofer per lladre i com que tanmateix no teníem auto... Quan un senyor se posa a fer feina és pitjor que si jugava, perquè es qui juga guanya qualche vegada.

DONA ANTÒNIA: Tens raó. A ca meva no havia fet res mai ningú i anàvem tirant. I això que don Joan —al cel sia, que no crec que hi sia— robava fort ferm. Tothom robava i hi havia per tots, però quan mon pare començà a dur vaques suïsses i a cercar aigo, en dos anys quedàrem sense res.

SENYORA: Idò imagina't, es dia que acluquem ets ulls, què serà de ses nines, tan maleducades com les tenc, que no serveixen per res. Ni per jugar a tennis, encara que les vegis amb una raqueta.

DONA ANTÒNIA: Que no sé com les deixes sortir amb sa raqueta. Pareixen estrangeres.

SENYORA (*sense escoltar-la*): Ara m'han dit que Mrs. Seymour, aquesta anglesa que viu a Montlleó, vol adoptar una nina. Creu-me que estic per enviar-li a dir si vol na Felipa, perquè no puc amb ella.

DONA ANTÒNINA: I tu cediries sa teva filla a una desconeguda?

SENYORA (*cridant*): Tu saps que mos n'haurem d'anar a viure a ses *Hermitas*!

DONA ANTÒNIA: Calla. No diguis aquestes coses. Mostra-li de cosir i no la deixis anar amb aquest *trasto* de Celeste.

SENYORA: Ai, sí, és un cavall desfermat. ¿Quina educació vols que aprenguin ses meves filles devora ella? Si fins i tot han arribat a dir que ha estat s'amiga de no sé qui. Què te pareix? Es dia d'es judici, Déu em demanarà molt de compte i jo em quedaré com una beneita, amb sa boca oberta, perquè no sabré contestar.

DONA ANTÒNIA: Des d'es moment que creus tot això... S'aspecte és d'artista.

CELESTE (*des de fora, cantant amb insolència, a gran veu*):

«No te metas en la vida de nadie
pa que nadie en la tuya se meta
y sigue tu camino
y sigue tu camino
y no mires p'atrás.»

SENYORA (*canviant bruscament d'humor*): Mira que en té, de veu. Entona divinament. I fixa't quin castellà més tancat. No pareix catalana.

DONA ANTÒNIA (*amb ironia*): Ja ho dic: teniu una «artista» (*A part.*) Jesús, bon Jesús... (*S'aixeca per partir.*)

SENYORA: Seu, no te'n vagis. *Bono*, tot quant t'acab de contar és reservadíssim...

DONA ANTÒNIA: De mi no sortirà una paraula. ¿I de sa teva cunyada, què hi ha?

SENYORA: Això sí que és una tragèdia. Totes ses sospites s'han confirmat.

DONA ANTÒNIA: I es teu germà què diu?

SENYORA: No sap res. Per ell la seva dona és una santa.

CELESTE (*des de rera un portier, a les nines*): Lo clàssic: «*todo Madrid lo sabia, todo Madrid menos él.*»

FELIPA (*excitada*): Mira que és necessari tenir coratge per entrar de nit a una casa a robar s'honra...

SENYORA: Aquest homo és molt atrevit. Li ha arribat a donar una besada estant es meu germà davant. M'ho ha dit sa cambra que ho va veure per dins un mirall.

DONA ANTÒNIA: I es teu germà, no va veure res?

SENYORA: Res. No se'n va tèmer.

CELESTE: N'hi han molts que baden, en aquest país.

DON FRANCESC (*entrant*): ¿Saben que en Xim nebot acaba d'arribar amb avió?

SENYORA: En Xim nebot? I ara què dius?

DON FRANCESC: L'he deixat en es cafè amb uns amics que arriben amb ell.

Diu que els vol acompanyar a s'hotel i que tot d'una vendrà. Ara duran ses maletes, perquè s'allotjarà aquí.

SENYORA: Aquí? I per què?

FELIPA: Parlen d'en Xim.

DON FRANCESC: Però, dona, un nebot propi...

SENYORA: I què ve a fer aquí?

DON FRANCESC: Ve per tres dies, aprofitant ses festes de Carnaval.

SENYORA: Alerta. Tenim dues allotes joves. (A DONA ANTÒNIA.) És un fill de na Maria Teresa. Un tarambana.

DON FRANCESC: En Xim? No ho havia sentit dir mai.

SENYORA: Tu? Ja ho crec. Un cap esflorat.

DON FRANCESC: Un homo que a vint-i-set anys ja s'ha fet un nom com a missèr...

SENYORA: Un llunàtic, un calavera.

DON FRANCESC: Que no, Maria, que no és així.

SENYORA: Matà a disgusts sa teva germana.

DON FRANCESC (*timidament*): Na Maria Teresa morí d'una pulmonia.

SENYORA: Com vulguis. No discutesc. Ho vols així? Idò així és.

DON FRANCESC: Així ho digueren els metges.

SENYORA: Idò, els metges ho saben. T'agrada així?

FELIPA: Diuen que en Xim du una conducta inconfessable.

CATALINA: Estàs al corrent de tot.

SENYORA (a DONA ANTÒNIA): I per si no bastava, casat amb una qualsevol.

DONA ANTÒNIA: Ah, ja és casat?

SENYORA: Sí, amb una allota molt descarada, que no sap ningú d'on ve ni qui és.

DON FRANCESC: L'ha deixada a Barcelona. (*En veu baixa, a DONA ANTÒNIA.*) T'advertesc que na Maria no la coneix ni l'ha vista mai.

DONA ANTÒNIA: Mentre es matrimoni es dugui bé...

SENYORA: Ja és segur que es duen bé. Déu els cria i ells es junten. Encara gràcies que l'ha deixada allà.

FELIPA: A més té una amiga casada aquí, a Ciutat: la duquessa de les Assutzenes.

CATALINA: Com ho saps? La coneixes? Me la mostraràs?

FELIPA: ¿Et penses que vull desemascarar sa bona societat davant tu, perquè ho contis a ses amigues, tan pura com ets?

DON FRANCESC: Idò, jo li he dit que vengués i així hem quedat. Ara ja està fet.

SENYORA: Sí, ja està fet; quin remei? (A DONA ANTÒNIA.) Figura't que estic sense criada: només amb na Celeste. Madò Francina no és bona per res, i sa cuinera no se pot moure de sa cuina. I sobretot, ¿trobes que està bé que a una casa on hi ha dues allotes hi vagi un homo jove?

DONA ANTÒNIA: Essent casat ja no és igual.

SENYORA: No. És pitjor.

DONA ANTÒNIA: Segons com ho mirem.

FELIPA: És un *trasto*, però *guapíssim*.

CATALINA: Em fas por.

FELIPA: Tens ànima d'esclava. Jo vull viure sa meva vida i esser com em venguí de gust.

CATALINA: Tu et condemnaràs.

FELIPA: Si està de Déu que em perdi, em perdré.

SENYORA: Haurem de dir que preparin habitació. Ves com, sense criada, he d'arreglar sa cambra i fer es llit.

DON FRANCESC (*tímidament*): Crida na Celeste..

SENYORA (*amb el cap molt alt*): Na Celeste no entrarà dins s'habitació d'en Xim.

DON FRANCESC: Bé, bé, com vulguis.

SENYORA: Hauré d'anar a treure llençols, que ni sé on són ses claus. Com que se'n cuida Madò Francina i ha perdut es cap. Ja veuràs com haurà de venir es ferrer (*Emmudeix i es queda seriosa una estona, contemplant el marit. Parla després amb una calma freda que fa pell de gallina.*) Mira què et dic, Francesc: en Xim dormirà aquí. Tu ho has volgut. Ets es senyor i comandens. Ben fet. Es cor m'avisa que succeirà un desastre.

DON FRANCESC: Però, dona...

SENYORA: Un desastre. Recorda-ho. Recorda que t'ho he dit: un desastre.

DON FRANCESC: Idò, si ho trobes, li diré que...

SENYORA: No li diràs res. Dormirà aquí i succeirà un desastre.

DONA ANTÒNIA: Calla. Crides es mal.

SENYORA: Un desastre. Vine amb mi i m'ajudaràs. Un desastre.

(*Surten. Entren FELIPA I CELESTE.*)

FELIPA: Ja ho veus. Tot va millor que no havíem suposat. En Xim viurà aquí, Voldria que fos tan *guapo* com a ses fotografies.

CELESTE: *No hay veinte años feos*, filla.

FELIPA: Això no ho diguis. Hi ha allots horrorosos, com es que t'acompanyava l'altre vespre.

CELESTE: Ja voldria el senyoret Xim arribar-li a la sola de les sabates, ja...

FELIPA: No t'enfadis. Mira, hauríem d'escriure ara mateix.

CELESTE: ...així és que, aquest, te'l pots guardar tranquilla. No te'l tocaré, no... Ja conec els senyors. Jo també n'he tinguts, de pretendents senyors. Molta fantasia i llavors et claven.

FELIPA: *Bono*, hem de fer un escrit. Ja has sentit què diu, *mumare*, de l'onclo. Enviem un *suelto* a «El Quiquiriquí», però aviat, perquè l'hem de dur a correus abans de recollir. Tu m'ajudaràs, no és ver? Tu que saps tant... Es tracta d'un assumpte d'honor. Hem de desemascarar un adulteri.

CELESTE: Quan una ha sigut víctima com jo de les intrigues socials no dubta de posar-se al costat de la veritat. Cal desemascarar moltes persones i prou.

FELIPA (*deixant volar la imaginació*): L'adulteri és una cosa terrible. Una plaga social.

CELESTE: Quan hakis vist el que jo...

FELIPA: Hi ha moltes adúlteres a Barcelona?

CELESTE: Te les trobes a cada passa.

FELIPA: Per les Rambles, no és ver?

CELESTE: Per les Rambles, i pel *Paralelo* i pertot arreu.

FELIPA: Aquí també hi ha molt d'això.

CELESTE: Com vas a comparar?

FELIPA (*picada*): No sé què més pugui tenir una adúltera que una altra.

CELESTE: Palma és un poble.

FELIPA: La duquesa de les Assutzenes no té res de poble. No discutiguem, ara. Ja t'he dit que hi ha un assumpte d'honra i, per tant, urgent. Hem d'avisar l'onclo Pau, pobre homo. Tu ho duràs tot d'una a Correus. A veu-

re, què et pareix? (Escrivint) «¿Qué hará un conocido caballero de esta localidad paseando al anochecer por la plazuela del León?» A veure, què més, com ho posaries?

CELESTE: Jo posaria: «*paseando debajo de los balcones de una beldad.*»

FELIPA (somnia): En Xim també és casat... No sé què succeirà. ¿A tu què et pareix? Però, des d'es moment que ve... Ets homos tots són iguals.

CELESTE: No ho saps tu bé, encara. Ja ho aniràs sapiguent. Però escriu: «*debajo de los balcones de una beldad.*»

FELIPA: La tia Concepció no és cap *beldad*. No la coneixes.

CELESTE: No ho posis, doncs, si no ve al cas. Posa una altra pregunta, per exemple: «¿*Contemplará acaso la fachada del convento de las Bernardas?*»

FELIPA: Sí. Molt bé. (Escrivint:) «*la fachada del convento de las Bernardas. El caballero a quien aludimos tiene sin duda aficiones artisticas...*»

CELESTE (saludant): «*...por lo cual le felicitamos.*»

FELIPA (escrivint): «*por lo cual le felicitamos. Pero los mal pensados, que forman legión...*» i tant! «*creerán tal vez que no es Minerva...*» No, Minerva, no. Quina és sa musa de s'arquitectura? O no en té? Bé, és igual, ja està bé: «*... que no es Minerva sino Venus o, mejor dicho, Cupido...*» Què tal?

CELESTE: Va bé. Continua.

FELIPA: «*... quien dirige los pasos del caballero; pero, como el lector no ignora, a Cupido lo pintan ciego y sería muy de lamentar que un buen día el caballero aludido...*»

CELESTE (trobant la frase exacta): «*...diera un tropezón.*»

FELIPA: «*...diera un tropezón. Cuidado pues.*» Llàstima no saber el seu nom i posaríem les inicials. Què et sembla?

CELESTE: Està bé.

FELIPA: Més endavant insistirem.

CELESTE: És clar que no convé deixar l'assumpte de la mà. Lo primer que tindríem de fer és enviar-li un exemplar del periòdic, al marit.

FELIPA: Naturalment. (Escrivint el sobre.) «*Señor Director de "El Quiquiriquí". Interior.*» Vés a l'estanc. Poses tu mateixa el *sello*, que no vegin a qui va la carta.

CELESTE: Deixa estar. Ja sé com es fan aquestes coses.

(CELESTE surt. FELIPA, a una butaca, amb els ulls mig clucs, queda sumida dins un món poètic de drames i adulteris.)

Teló

Acte II

A la mateixa habitació, entrada de fosc. XIM llegeix darrera el balcó. CELESTE fa com qui espolsa i gira entorn seu com un borinot.

CELESTE: Tot es posa ple de pols... És clar, no reguen els carrers. Quina diferència de Barcelona... I no és que a una li agradi el soroll, no. Les tardes que venia a buscarme la germana en l'auto-propietat... (XIM alça el cap i la mira.) No me n'adonava, que llegís, vaja... (Pausa.) Jo sóc molt aficionada a la lectura. Un llibre, un bon amic...

(Entra FELIPA, molt pintada, amb posa de dona gran.)

FELIPA (a CELESTE): Vés. Surt.

CELESTE: Vaja un home estúpid. (Surt.)

FELIPA: Tens tabac, Xim?

XIM: Tu fumes?

FELIPA: És un vell costum. De què rius?

XIM: Però si ets un infant...

FELIPA: *Thanks*. Una dona sempre agraeix que la creguin jove, però s'edat no depèn tant d'ets anys com de s'intensitat amb què els vivim. (XIM la mira un poc espantat.) Què llegies?

XIM: *Trafalgar*.

FELIPA: Història? M'agrada més *Françoise Sagan*.

XIM: Tu has llegit la *Sagan*?

FELIPA: Naturalment. Per què me mires ses cames?

XIM: Jo? Et jur...

FELIPA: És que no són dignes de mirar-se?

XIM: Jo no dic això. Al contrari...

FELIPA: Oh, ara ja no val.

XIM: I de sa porcellana, què heu sabut?

FELIPA: Res, Xim. Mumare ho ha anat a denunciar a sa policia, però ja veuràs com no trobaran es lladre.

XIM: Ta mare creu que ha estat mentre dinàvem. Però entrar i botar per aquest balcó, amb un gerro de porcellana sense rompre'l... Són més de tres metres...

FELIPA: No ha estat mentre dinàvem. Si jo podia parlar...

XIM: Què vols dir?

FELIPA: No puc dir res. No em demanis res.

XIM: Bé. Com vulguis.

FELIPA (*deixant volar la imaginació*): Després de dinar, quan eres al cafè, m'he tombat damunt es llit d'aquesta alcova, a les fosques. M'acabava de condormir quan he sentit un renou sospitós. Obr ets ulls... Però promet que no diràs res a ningú.

XIM: T'ho promet.

FELIPA: M'has de jurar...

XIM: T'ho promet, paraula.

FELIPA: Devora es portal m'ha semblat distingir un homo... Després s'ha acostat an es meu llit...

XIM: I no has cridat?

FELIPA: He tengut es coratge de no cridar. Després de mirar-me amb uns ulls que no oblidaré mai, se'n va en es balcó —aquest balcó— i desapareix. L'he sentit com botava en es carrer.

XIM: Havia d'esser un acròbata.

FELIPA: Oh, aquesta gent, tu saps... M'incorpor i corr a guaitar. A s'altra banda d'es carrer veig un al·lot alt, ros, ben plantat, vestit amb un *traje* anglès divinament fet, elegantíssim, que corria amb un objecte. Instintivament mir aquí damunt: es gerro de porcellana havia desaparegut.

XIM: Ho hem de dir a sa policia.

FELIPA: Has tornat boig? ¿Confessar que he tengut un homo dins sa meva habitació, un jove elegant devora es llit? Sa meva honra val més que es gerro.

XIM: Faltant sa porcellana, comprendrien que es mòbil...

FELIPA: No la podia haver robada per despistar? No en parlem. Serà com Déu voldrà. (*Mirant el llibre de XIM.*) No sé com llegeixes això. Ets homs vos interessau més per sa pornografia.

XIM (*rient*): Quin acudit!

FELIPA (*acostant-s'hi*): Mira, Xim, parlem com a amics. Jo sé que a Barcelona dus una vida estranya, que t'has casat amb una que no sap ningú qui és...

XIM: Això t'ho deu haver dit ta mare, no? També té unes coses sa tia Maria...

FELIPA: Que ets un viciós, un degenerat.

XIM: Un degenerat?

FELIPA: Jo disculp totes ses aberracions. Podria contar-te coses que t'espantarien. Jo no som com ses altres, Xim. I tu tampoc no ets un homo normal.

XIM (*interessat i divertit*): Però tu què saps de mi?

FELIPA (*mirant-lo*): Qui és sa duquessa de les Assutzenes?

XIM (*desconcertat*): I ara d'on surt, això?

FELIPA: Fa dos mesos que t'escrius amb aquesta senyora.

XIM: Però...

FELIPA: Darrerament ella t'ha escrit concedint-te una cita es dimarts de carnaval. Calla, ho sé tot. I tu, pretextant que vols veure els onclos de ciutat, has pres un avió per acudir a sa cita d'una adúltera, avui a mitjanit, en es ball d'es Chanteclair.

XIM: Estàs endimoniada.

FELIPA: Ja t'he dit que no som com altres.

XIM: Però, com has sabut...? Et confès, sí, que m'interessà s'assumpte i que en part he vengut per curiositat. Ara, que no comprenc...

FELIPA (*declamant*): «Per què t'he trobat tan tard? Jo havia nascut per a ser bona, però el destí...»

XIM: Ara mateix m'explicaràs què significa això. On has trobat aquesta carta?

FELIPA: No la m'ha poguda mostrar... sa duquessa mateixa?

XIM: Tu la coneixes? Mira, maca, que sigui sa darrera vegada que me regires sa maleta. No ets més que un infant amb un excés de fantasia...

FELIPA: Gràcies.

XIM: No t'he dit res ofensiu.

FELIPA: Ja sé quin concepte me tens. Som un infant (*criant*), i tu què ets?

XIM: Però, beneita...

FELIPA: Un boig, un pervertit. Un anormal. Ho sé per mumare.

XIM: Ta mare també m'ha registrat sa maleta?

FELIPA: Tornem-hi! Dins sa maleta hi podria haver trobat ses cartes d'ella, però també conec ses teves.

XIM: Això... em permetràs que no m'ho cregui.

DONA ANTÒNIA (*entrant*): Felipa, escolta... Ah, em pensava que eres tota sola.

XIM: Jo els deix, tia Antònia.

DONA ANTÒNIA: No en voldria veure d'altra. No et moguis. No te'n vagis, he dit.

XIM: Però si vol parlar amb na Felipa...

DONA ANTÒNIA: No et moguis. Jo me'n vaig a sa novena. Què et penses?

Només he entrat per renyar aquesta.

FELIPA: A mi, tieta? Què li he fet, a vossa mercè?

DONA ANTÒNIA: Res, filla meva. Però ta mare està enfadada contra tots dos.

XIM: Contra mi?

DONA ANTÒNIA: Contra tots. No l'exalteu. Es *robo* de sa porcellana l'ha posada molt nerviosa.

FELIPA: I noltros quina culpa en tenim?

DONA ANTÒNIA: Cap culpa. Però no l'exalteu, creis-me. *Bono*, ella ja vos ho dirà, si vol. Me'n vaig, que queden sa novena. (*Surt.*)

XIM: Li hauries de dir allò que m'has contat de sa porcellana.

FELIPA: No t'hi atrevissis.

XIM: Però, beneita...

FELIPA: T'ho deman per lo que més estimes, Xim. Hi va sa meva honra. No ho comprens?

CATALINA (*entrant*): Què feis amb tant de misteri? I mumare?

FELIPA (*escarnint-la*): «I Mumare?» Tu ho sabràs que véns de defora.

CATALINA: Venc de parlar amb sa cuinera. Dona Paquita li ha promès aclarir es misteri d'es gerro, però li he de dur cabells de persones que l'hagin tocat. Mira que si arriba a endevinar...

FELIPA (*fent-li senya que calli*): No n'endevina ni una. Només cerca cobrar es cinc duros.

(*Apareix DON FRANCESC. Pols a l'americana i fang a les sabates.*)

FELIPA: Mon pare, d'on surt vossa mercè? Com va tan brut?

DON FRANCESC: Estava cavant en es jardí. Per aquest barri hi ha enterrada la copa amb què Aníbal brindà per s'extermini de Roma. Així ho contenes històries. S'ambició de tota sa meva vida... Ja vos mostraré documents valuosos... Supòs que a tu, Xim, t'interessaran aquestes coses. Un allot intelligent, culte...

XIM: Jo... No és que no m'interessi, però tal vegada, francament, per manca d'estudi, de preparació...

FELIPA: Ja l'has feta.

DON FRANCESC: No, si ho comprenc. A sa joventut li agrada es futbol, i es balls.

XIM (*encantat de la comprensió del seu oncle*): Es futbol és es meu espectacle predilecte.

DON FRANCESC: Em referia a sa joventut imbècil. (*Se'n va.*)

XIM (*consternat*): M'ha dit imbècil? És que l'he ofès?

CELESTE (*guaitant*): Ha, ha, ha...

XIM: Que té ara, aquesta? Pareix una gallina.

CELESTE (*enfurida de cop*): Alerta a faltar-me. No li tolero...!

(*Entra la SENYORA, preocupada. CELESTE surt.*)

SENYORA: Estan quasi a les fosques i és una vergonya. (*Encén el llum.*) Nines, anau, que he de parlar amb en Xim i no ho podeu sentir.

(Les nines surten i es queden escoltant darrera un portier. CELESTE s'hi ajunta.)

XIM: Vossa mercè dirà.

SENYORA: Estic disgustadíssima.

XIM: Què li passa, tia?

SENYORA: Molt i no res. *Bono*, en primer lloc, res de vossa mercè, ja t'ho he dit. Sa família d'es teu onclo no em volia. No t'ho he contat mai? No em volien perquè som maonesa. Iddò, jo no vull ara sentir parlar de vossa mercè. Tot això es ridícul.

XIM: Com vulgui.

SENYORA: Mira, t'he de parlar amb tota franquesa.

XIM: Així ho esper.

SENYORA: Oh, potser no t'agrada gaire... He rebut un anònim.

XIM: Un anònim? De què tracta?

SENYORA: Calma. L'hem trobat ara mateix davall sa porta.

FELIPA: Mumare ha rebut un altre anònim?

SENYORA: He de dir-te, i tu em perdonaràs, que estic un poc previnguda contra tu.

XIM: Em sap greu, tia, però si molest...

SENYORA: No se tracta d'això.

XIM: Se pot sebre quines queixes té de mi?

SENYORA (*amb la veu dolça*): Queixes... No són queixes, Xim, però tu no ignores sa nostra manera d'esser. Et dec parèixer una pobra d'esperit, que se dedica a fer sa vida impossible a tots es qui té a prop...

XIM: Res d'això, tia.

SENYORA: Devora tu, som una vella.

XIM: No, estimada tia.

SENYORA (*molt seca*): Calla. Sé bé què dic. (*Torna a adoptar un to un poc declamatori.*) Què vols? Així m'educaren i així som. No tothom renega de s'educació rebuda, com altres exaltats.

XIM: És que jo som un exaltat?

SENYORA (*patètica*): Sí, Xim, sí. No t'ofenguis, però així és.

XIM: Tia, a què ve tot això? Cadascú té la seva manera d'esser, ses seves creences...

SENYORA: Sí, però n'hi ha que les tenen bones i d'altres que les tenen detestables. Cadascú, i això resulta horrorós de vegades, pot elegir entre sa virtut i sa dolentia.

CELESTE: Molt bé.

FELIPA: Molt bé.

SENYORA: I ses teves idees no són ses de sa virtut.

XIM: Ho he comprès tot d'una, d'es moment que mos ha dividit en dos grups. Però aquest anònim...

SENYORA: Calma, ja hi arribarem. Et deia, i tu ho trobaràs natural, que desconfiï de tu.

XIM (*ja enfadat*): No senyora, no ho trob gens natural i crec que serà millor que me'n vagi. Recordin que jo no volia venir. Ha estat l'onclo que m'ha pregat.

SENYORA: Perdona sa franquesa, Xim. Jo t'estim com si fossis un fill meu. Seu i escolta, escolta, per l'amor de Déu! Tenc dues filles, dues allotes joves, innocents. Les he educades... com m'educaren a mi, per dones de

ca seva, recollides, modestes, no com aqueixes descarades d'avui... Què vols? Jo puc esser una tosca, una analfabeta...

XIM: Per l'amor de Déu!

SENYORA: Sí, una ignorant, no li donem voltes. Però, fill meu, hi ha coses en què de vegades es beneits hi veim més que no es llests. Tu em permetràs, Xim, i si no m'ho permetes és igual, que vetlli per ses meves filles.

XIM: És natural.

SENYORA (*agitada*): Que m'exalti, que tremoli, que desconfii... Sou tan distints... Sa teva influència pot esser tan nefasta... Un allot jove, *guapo* com tu, a sa meva edat t'ho puc dir, d'una conducta que...

XIM: Però això a què ve? Per un anònim? Vostè fa cas de paperums?

SENYORA: Paperums... que poden contenir veritats com unes cases, o avisos...

XIM: Anit dormiré a s'hotel. Aquest assumpte em sembla massa ridícul.

CATALINA: No entenc qui pugui haver posat aquest anònim.

FELIPA: Calla. Ets més beneita que mon pare.

SENYORA (*amb por que el nebot no se'n vagi a l'hotel*): No importa que te'n vagis, Xim. Fe't càrrec de sa meva situació i perdona'm. Estic desfeta. Aquest disgust d'es gerro m'ha acabat de trastornar, perquè si almanco l'haguessin romput, però desaparèixer... Sospit de tots els qui em rodegem.

XIM (*commogut*): Tia, si vostè no em destapàs, jo tal volta podria...

SENYORA: Tu saps res?

XIM: Li diré...

FELIPA: Quina manera de destapar un secret!

XIM: Veurà. Però voldria que me donàs paraula...

SENYORA (*molt seriosa*): Per què tanta rondalla? Si sabies res, ¿per què no m'ho has dit?

XIM: És que na Felipa...

SENYORA: Per què mescles sa meva filla amb aquest negoci? Parla.

XIM: És que ella m'ha fet jurar que no diria una paraula, però com que ha estat una ninada, perquè...

SENYORA (*molt agra*): Na Felipa t'ha fet jurar...? ¿Quina intimitat té sa meva filla amb tu?

XIM: No s'ho prengui d'aquesta manera. Es tracta que avui de capvespre, mentre jeia, sa nina ha vist un homo dins s'alcova.

SENYORA: Un homo dins s'alcova?

XIM: Sí, tia, però veurà...

SENYORA: Un homo dins s'alcova? Tu has perdut es cap.

CATALINA: Felipa, jo no ho sabia.

FELIPA: Calla.

XIM: Sí, tia, però es tranquil·litzi. Havia pujat a robar, comprèn? No era per res dolent.

SENYORA: És a dir que, segons tu, robar no és res dolent? Ja conec ses teves teories, ja me n'havien parlat.

XIM: Però tia...

SENYORA: No, si ja estava previnguda. Tu havies d'esser d'aquells que prediquen que sa propietat és un *robo*.

XIM: Però em deixi explicar-me. Si jo no defens es robatoris!

SENYORA: No en mancaria d'altra!

XIM: Vull dir solament que no es tracta de s'honra de na Felipa.

SENYORA: Però, és que s'honra de sa meva filla està en dubte? ¿És això que vols insinuar?

XIM: No, senyora, per l'amor de Déu...

SENYORA: Perquè si és això... Jo perd es cap.

CELESTE: Com t'ha destapat, filla... Això és riure's del món i de les persones, és prendre't per una nena.

SENYORA: Però, qui era aquest homo i d'on surt aquesta comèdia? ¿Qui s'ho ha inventat? Ha estat na Celeste?

XIM: No, senyora. Jo no faria cas d'aquesta tramposa.

CELESTE: Tramposa? Espera't i veuràs. (A FELIPA.) Tu m'ajudes, si cal. Hem de desemmascarar-lo d'una vegada.

FELIPA (*excitada*): Sí, desemmascarar-lo.

XIM: Qui m'ho ha contat no interessa ara, però a sa policia li convendria sebre que es tracta d'un jove alt, elegant, que vestia d'obscur, amb sos cabells rossos...

CELESTE (*fent la seva aparició*): Senyes que coincideixen exactament amb les del senyoret. Això es diu cinisme. (*Fa una espècie de reverència Lluís XV.*)

XIM: Què vol suposar?

CELESTE (*tornant a saludar*): I si es fa notar la coincidència que el gerro ha desaparegut coincidint justament amb l'arribada del senyoret...

XIM: Oh!

CELESTE: I ara, senyors, em permetin una suposició: aquell senyoret semblant a... aquest senyoret, ¿entrà aquí per amor i de passada s'emportà el gerro, que un bombó no cau malament, o, pel contrari...?

SENYORA: Quin horror! Quin horror! Estic atordida. (*Es deixa caure damunt una butaca.*)

XIM: Tia, me'n vaig d'aquesta casa. Ara mateix parlaré amb l'onclo.

SENYORA: Està bé. Després de ferir-me a mi, clava-li ara una punyalada, a l'onclo. Déu meu, quin horror!

XIM: No quedaré ni un minut més en aquesta casa. Vostè és insuportable.

SENYORA: No et permet que em perdis es respecte!

XIM: I ja que es preocupa tant de ses seves filles, les vigili millor. És un consell.

SENYORA: Què has volgut dir? No sortiràs d'aquí sense que m'expliquis què has volgut insinuar. Tenc dret. Som una mare. Ara mateix has de dir tot quant sàpigues. Bo, dolent, tot. Ho vull. Ho ordén.

CATALINA: Ai, estic regirada.

FELIPA: Calla. Ara comença sa part interessant.

XIM: Es calmi, tia. Ho passi bé. (*Surt.*)

CELESTE (*a FELIPA*): Ara entres tu.

FELIPA (*entrant*): Mumare...

SENYORA: Filla meva, has vist aquest homo?

FELIPA: Ai, mumare, venia a parlar-te justament d'aquest homo. (*Encantada de pronunciar la frase.*) Aquest homo, que mon pare va fer es desbarat de voler tenir aquí... (*Plora.*)

SENYORA: No m'espantis! Parla, Felipa, filla meva, què ha passat?

FELIPA: Ai, mumareta, no ha passat res, però no el vull veure, no el vull veure pus, em defensí mumareta meva... Na Celeste ho ha endevinat:

s'homo que he vist avui capvespre era ell, no podia esser més que ell...

SENYORA: Però, què dius?

FELIPA: Em volia seduir, em volia raptar... M'ha mostrat una novella pornogràfica. M'ha proposat que fugíssim tots dos plegats a Barcelona.

CELESTE: Jo ho vaig sentir darrera del portier.

SENYORA (*cribant*): Francesc!

FELIPA: Esperí, mumare, que no he acabat.

SENYORA (*cribant*): Francesc! Xim!

FELIPA: No li he acabat de contar...

SENYORA: Ara mateix hem d'aclarir aquesta situació. No tornaré arrera ni davant un escàndol... Si és necessari, et tancaré a un convent. (*Entra DON FRANCESC.*) Francesc, escolta: aquest homo... (*S'interromp bruscament.*) Com vas tan brut?

DON FRANCESC: Estava cavant dins es jardí.

XIM (*entrant*): Què passa?

SENYORA: Aquest homo... Oh, és massa gros! Abusant de sa confiança que li has tengut... ha seduït sa nostra filla. Ha entrat dins s'alcova i, no podent realitzar es seus desitjos, perquè aquesta màrtir li ha dit que se tiraria p'és balcò primer que cedir, se n'ha duit es gerro.

XIM: Senyora, vostè no té es cap bé.

SENYORA (*plorant*): I, a damunt, insults!

DON FRANCESC (*molt tranquil*): Bono, a mi no em vengueu amb històries. Ja trobava jo estrany que en prop d'una setmana no haguéssiu mogut res. (*Surt.*)

XIM (*a FELIPA*): Qui ha inventat això? Jo he intentat seduir-te?

FELIPA: Ho negaràs?

XIM: Enviaré a cercar ses maletes.

SENYORA: Filla meva, surt, pobra filla meva...

FELIPA (*amb la imaginació ja desfermada*): Ai, mumareta, no t'he contat encara lo més gros.

SENYORA: Però hi ha més?

FELIPA: M'ha citat a la una de matinada en es Chanteclair. Jo, trastornada, sense sebre què feia, li he promès d'anar-hi.

SENYORA: Què dius?

FELIPA: Li he promès per escrit... i ara, si no hi vaig, amb aquesta carta comprometedora...

CELESTE: La mostrarà als amics, és capaç de publicar-la als periòdics... Jo he vist molt d'això.

SENYORA: Hem de recobrar aquest document costi lo que costi. Pobra filla meva, què has fet?

FELIPA: No ho sé, mumare; no sé què m'ha passat. M'ha fet prometre que aniria en es ball vestida de negre amb un ramell d'assutzenes.

DON FRANCESC (*entrant amb dos bocins del gerro desaparegut*): L'he trobat! He trobat sa copa! Era en es jardí!

FELIPA: Es gerro! (*S'interposa entre DON FRANCESC i la SENYORA perquè aquesta no vegi els bocins del gerro.*)

SENYORA: Per còpes estam, Francesc. Escolta, escolta: ¿saps on volia dur sa teva filla? En es ball d'es Chanteclair. Què te pareix?

(DON FRANCESC *deixa la porcellana damunt un vetllador i va cap a la senyora. FELIPA, ràpida, tira les restes del gerro pel balcó. Després s'asseu i es posa a plorar.*)

DON FRANCESC (*enfurit*): I què? Què pretens? ¿Amargar-me es moment millor de sa meva vida? ¿Es somni de tants d'anys d'estudis, amb ses teves visions?

SENYORA: Ah, són visions?

DON FRANCESC: Naturalment que són visions.

FELIPA: Mumareta, per l'amor de Déu...

DON FRANCESC (*cercant*): Sa copa... On és? Era aquí, no l'heu vista?

SENYORA: No maregis. Vés-te'n.

DON FRANCESC: Felipa, tu no l'has vista?

FELIPA: No he vist res, mon pare.

SENYORA: Ets cruel, ets dolent. Deixa en pau aquesta pobra criatura.

(DON FRANCESC *surt.*)

FELIPA: Ai, mumare, encara em fa més mal s'indiferència de mon pare. Pensar que no mos creu, que s'afigura que tot ho inventam noltros dues...

SENYORA: Filla meva, estam desemparades, però jo et defens contra tots. Visions... Som unes visionàries... Idò bé: a grans mals, grans remeis. Ara jo prenc sa responsabilitat de tot. Som mare i tenc dret a defensar ma filla.

FELIPA: Què penses fer, mumareta?

SENYORA: No ho vulguis sebre. Faré lo que he de fer. Res més que lo que he de fer. Es parents me posaran verda, ah, però jo no consultaré ningú. Es cor me diu què he de fer i ho faré!

CELESTE: Ara comença a dur l'assumpte tal com es té de dur.

SENYORA: Vénqui, Celeste, vostè m'ajudarà. (*A FELIPA.*) No, tu queda't. Vull parlar amb na Celeste. És p'és teu bé, filla meva. (*La besa.*) Pobra, estàs tota tremolant... No tenguis por, reina, ta mare vetlla... (*Surt amb CELESTE. Se la sent des d'enfora.*) Ta mare vetlla per tu...

(*FELIPA ha romàs com una Dolorosa fins que es troba sola. Després s'alça i va cap a un mirall.*)

FELIPA (*davant el mirall*): Duquessa de les Assutzenes. (*S'arregla els cabells.*) Som una adúltera. Ses adúlteres fumen tabac oriental i duen combinacions negres. S'adulteri és penat p'és codi. Es meu acte podria dar lloc a un procés. (*Avança cap a una figura imaginària.*) Xim, ¿per què m'has perdut? No, no em parlis d'amor... Lo nostro no era amor. Tots dos mos hem trobat en es vici.

VEU ADOLORIDA DE DON FRANCESC: Sa copa d'Aníbal... On és? Què s'ha fet?

Teló

Acte III

La mateixa decoració. DONA ANTÒNIA. LA SENYORA, plorant. Mitjanit.

DONA ANTÒNIA: Quin desbarat, Maria! Déu faci que no ho hagin de plorar amb llàgrimes de sang. Com has pogut prendre aquesta determinació?

SENYORA: No ho sé, Antònia, no ho sé. En Francesc en té sa culpa. Ell no veu res de lo que passa. Aquestes pobres filles meves... Es deutes que mos mengen, ses hipoteques... A sa perfumeria, hi tenc un compte de mils de pessetes. Ses nines hi van, compren essències, no paguen... Na Celeste cada setmana s'entima una botella de «Nuit folle».

DONA ANTÒNIA: Però com ho aguantes?

SENYORA: Ningú, no ho aguantaria ningú. És una olor que mareja. Sobretot quan dinam. S'olor de peix mesclat amb es perfum em fa ganes de vomitar. Idò en Francesc, impàvid. Ell no sent cap olor. Jo no m'havia d'haver casat amb un homo que em duia vint anys.

DONA ANTÒNIA: Això, filleta, tots ho trobarem estrany. Una allota jove i *guapa* com tu... Què et podia agradar d'en Francesc? Parlem clar: t'hi casares perquè era un Bellpuig. Et feia illusió esser «vossa mercè».

SENYORA: No m'he fet dir mai vossa mercè! I tu ho saps. Tu saps es concepte que tenc d'aquestes coses i què pens d'es vostros prejudicis...

DONA ANTÒNIA: Deixem-ho anar, que no mos entendrèiem. Jo crec que tu no saps què vols.

SENYORA: Tens molta raó. He arribat a no sebre-ho. Ho he pagat car, esser sa senyora de Can Vermell. Com que en Francesc no té es cap bé...

DONA ANTÒNIA: Si l'hi tengués no t'hauria tolerat que enviassis sa nina en es Chanteclair. Això és tan gros...

SENYORA: Et penses que li he dit res? Hauria bastat que fos cosa meva per oposar-s'hi. És un dèspota. Ja has vist amb en Xim. Vulguis no vulguis l'ha duit a casa. Amb dues allotes joves! I fins i tot per mi... No ho comprens? Casada amb un vell, comestic, he d'anar molt alerta, Antònia. He d'anar molt alerta a ses males llangos.

DONA ANTÒNIA: De tu, no ha pogut dir res mai ningú.

SENYORA: Perquè m'he sabut guardar, no perquè es meu marit m'hagi guardat. Ah, no és igual. Tot es mèrit és meu.

DONA ANTÒNIA: Però és que jo no me'n puc donar passada. ¿I què, si sa nina li havia promès anar en es ball? Aquí eres tu per impedir-ho. ¿Tu que no saps què és es Chanteclair? Es lloc més perdut de Mallorca!

SENYORA: No ho he de sebre... Idò a posta. ¿Jo havia de tolerar que en Francesc permetés que tractassin sa meva filla com si fos una perduda? Quan l'he avisat de lo que passava se n'ha rigut. M'ha dit visionària, boja. Ficar aquí dins un allot casat, de mala fama, *guapo*, perquè és guapíssim, no se pot negar, *guapo* i distingit, i permetre que mos sedueixi una nina que no ha complit desset anys, que li proposi d'anar amb ell de nit, que li proposi de fugir plegats a Barcelona... I que quan jo li suplic que posi remei, que defensi sa seva filla, em contesti que el deixi tranquil, que tot són visions meves? Ah, no, Antonieta, una mare no pot tolerar això. Tu sí, tu no hauries fet res, perquè no ets mare. Jo estava obligada a posar remei. Eren visions meves? Quan la sorprendrà dins es Chanteclair amb aquest canalla sabrà si eren visions.

DONA ANTÒNIA: No t'entenc, Maria. No te comprenc. Parles de posar remei...

Hi ha remeis pitjors que la malaltia.

SENYORA: Vull obrir els ulls an en Francesc. Vull que els sorprengui, que ho toqui amb ses mans.

DONA ANTÒNIA: Però no dius que en Francesc no sap res?

SENYORA: No res. No creu res. Per això necessit que ho toqui amb ses mans.

Anirà en es Chanteclair, en es reservat número quatre —figura't: sa meva filla a un reservat d'es Chanteclair— i els sorprendrà plegats.

DONA ANTÒNIA: En Francesc en es Chanteclair? ¿Des de quan va en aquests llocs?

SENYORA: Ah, des d'anit. ¿Et sembla tard començar ses calaverades a seixanta-cinc anys?

DONA ANTÒNIA: Em fas por.

SENYORA: Na Celeste ho ha arreglat tot. ¿Ho veus com no em queda més remei que aguantar-la? Li ha donat una cita. L'ha citat a la una en es reservat número quatre.

DONA ANTÒNIA: I et penses que hi anirà?

SENYORA (*tràgicament*): Hi anirà.

(*Pausa. Entra DON FRANCESC.*)

DON FRANCESC: Com te va, Antònia? I tu, Maria, et trobes millor?

SENYORA: Igual.

DON FRANCESC: I si prenies una aspirina?

SENYORA: Vols no dir desbarats? No saps que m'ataca es cor?

DON FRANCESC: Em sap greu haver-me'n d'anar, ara.

(*Pausa. La SENYORA mira DONA ANTÒNIA.*)

SENYORA: Has de sortir?

DON FRANCESC: Sí. Vols res de sa farmàcia? (*Pausa.*) Tenim junta. Es metge, què ha dit?

SENYORA: Junta an aquestes hores?

DON FRANCESC: Ja coneixes els madrilenys. S'enginyer mos ha citat en es Líric.

SENYORA: Què hi ha anit en es Líric?

DON FRANCESC: No ho sé.

(*Pausa.*)

SENYORA: Jo sí. No hi ha res. Fa dues setmanes que està tancat.

(*Pausa embarassosa.*)

DON FRANCESC: Em deu haver dit es Principal...

SENYORA: Allà estrenen una comèdia en mallorquí. És estrany que un enginyer madrileny entengui es mallorquí.

DON FRANCESC (*parlant aviat*): És un homo molt culte. Molt entès en literatura. Diu que a Son Vermell trobarem tant i tant de carbó.

SENYORA: Romanços.

DON FRANCESC: Com?

SENYORA: Això són romanços. No dius que és tan entès en literatura? Vés. No facis tard.

DON FRANCESC: No ve d'aquí. Figura't. Fins a la una...

SENYORA: És a la una... que estàs citat?

DON FRANCESC (*alarmat*): Bono, acabada sa funció. ¿I tu, Antònia, que te'n vas tota sola? Vols que t'acompanyi fins a ca teva?

SENYORA: N'Antònia dormirà aquí. Ja que estic malalta i tota sola, que no tenc ningú... Es metge ha dit...

DON FRANCESC: Dona, no tan tota sola. Hi ha ses nines, es servici...

SENYORA: Na Catalineta no és bona per res.

DON FRANCESC: Crides na Felipa. Que ja dorm?

SENYORA: Sí.

DON FRANCESC: Entraré a dir-li que si necessites...

SENYORA: No hi entris. Després de s'escena d'avui capvespre està acabada, com jo mateixa. Deixa-la descansar.

DON FRANCESC: No hi havia tant per tant.

SENYORA: No, no hi havia tant per tant.

DON FRANCESC: Més lamentable és que es pobre Xim...

DONA ANTÒNIA (*nerviosa*): Jesús, deixa-ho anar. Si s'estima més estar a s'hotel, ben bé.

SENYORA: O si s'estima més tornar, que torni. (*Irònica, al marit.*) Vés a veure'l, si vols, demà de matí.

DON FRANCESC: Crec que hi hauré d'anar...

SENYORA: Ja és segur. Que torni, si ho trobes...

DON FRANCESC: És s'únic nebot propi que tenim.

SENYORA: *Guapo*, intelligent i, sobretot, jove. (*A DONA ANTÒNIA.*) ¿T'has fixa't en es seus cabells? Ai, Francesc, tu ja no en tens cap! Això et fa riure? Perdre es cabells? (*Furiosa.*) També riuràs quan aquest xàtxara d'enginyer i tots es qui et rodegen mos deixin a s'estora, amb es carbó de Son Vermell.

DONA ANTÒNIA: Calla. No comencem.

DON FRANCESC: Me'n vaig. No vull fer tard. (*Surt.*)

SENYORA: Estic nirviosíssima.

DONA ANTÒNIA: Ho crec.

SENYORA: He dit a na Celeste que faci una passa de tant en tant per dir-me com se troba sa nina.

(*Entra TONINA.*)

TONINA (*a DONA ANTÒNIA*): Vossa mercè romandrà aquí? No se'n vagi, farà companyia a sa senyora. Que vol molt de tapament, en es llit? I sa senyora, com se troba?

SENYORA: Ja ho pots pensar, cuinera.

TONINA: No ha menjat res. Vol una tassa de brou? En tenc de bo.

SENYORA: No vull res. Res, cuinera, res.

TONINA: Es senyor tampoc no ha sopat. I com així és fuit? No l'havia vist sortir mai an aquestes hores.

SENYORA: Ja ho veus, idò. Jo aquí malalta, morint-me (es metge ha dit que és d'es cor) i ell pel món. Mira que avui hem tengut un dia...

TONINA: Jesús, senyora, ho deixi córrer. Sap què li dic? Que Déu els castigarà.

DONA ANTÒNIA: Jo ho he dit moltes vegades.

SENYORA: Idò així. Bon consol.

TONINA: Déu els castigarà tots perquè tots criden es mal. Vosses mercès mateixes s'estan fent l'infern a ca seva. (*Coincidint amb Sartre sense haver llegit Huis Clos.*) Com que hi ha crisi, convé estalviar personal. Vosses mercès, uns amb altres, fan de dimonis.

SENYORA: Gràcies, cuinera. Sa culpable seré jo. Fins i tot tendré sa culpa que mos hagin robat es gerro de porcellana.

DONA ANTÒNIA: Jo no hi puc donar passada. ¿Te'n recordes, avui matí, quan t'he dit que el tenies a una banda molt feridora? Però no m'hauria imaginat mai que en Xim...

SENYORA: Que no veus que deu estar ofegat de deutes?

TONINA: Senyora, no hi pensi pus.

SENYORA: Toquen. Toquen a sa porta.

TONINA: Ja hi vaig. (*Surt.*)

DONA ANTÒNIA: Sa cuinera vos estima. Quina diferència d'aquesta burot de Celeste.

SENYORA: Na Celeste m'és necessària.

TONINA (*entrant*): És un allotet que vol parlar amb sa senyora.

SENYORA: An aquestes hores? Digue-li que dorm. O bé demana-li qui és i què vol.

(*Surt TONINA. Pausa llarga.*)

TONINA (*entrant*): Diu que és s'enamorat de na Celeste. Però sap que és de menut... Sobretot... Diu que li du un encàrrec.

SENYORA: Que passi, que passi tot d'una.

(*Surt TONINA i torna entrar amb un allot molt jove, quasi un infant, amb aspecte de poca-vergonya: LLEONARD.*)

LLEONARD: Qui és, sa senyora?

SENYORA: T'envia na Celeste?

TONINA (*a DONA ANTÒNIA*): Que ha vist això? Una dona com ella, de més de quaranta anys, tan gran i grossa... I amb aquest atzero... Ho crec que és comunista, i protestant, i de tot.

LLEONARD: Diu que estan bé i m'ha dat aquesta carta.

SENYORA (*llegint*): «Felipa està sola al reservat número quatre. Avisaré quan arribi el falcó.»

DONA ANTÒNIA (*indignada*): Digue-li que tornin tot d'una.

SENYORA: No, ara ja hem dat sa primera passa.

DONA ANTÒNIA (*intentant localitzar la indignació*): ¿I tu ets s'enamorat de na Celeste? No estàs empegueït?

LLEONARD: Gens ni gota. (*Riu.*)

DONA ANTÒNIA: A tu t'han tudat. Si fossis fill meu te'n duries una bona clatellada.

SENYORA (*esgotada*): Deixa'l fer, Antònia. Cuinera, dóna-li una copa.

DONA ANTÒNIA: Que no veus que és un infant?

LLEONARD (*picat*): L'any que ve seré mestre d'escola.

TONINA: Bisbe.

LLEONARD: Estic barallat amb ses sotanes.

DONA ANTÒNIA: Calla, llenguerut.

TONINA: I qui et farà mestre?

LLEONARD: Na Celeste.

TONINA: Aquesta bajana?

LLEONARD: Ha de posar un col·legi i jo seré es director general.

TONINA: Una altra cosa, seràs tu. Poca-vergonya. Que no ho senten? Una escola de desbarats. I amb quins doblers? Amb sos que robarà, com que ho vegi.

LLEONARD: I vós que no robau, a plaça? ¿O és que sou tan beneita que no en sabeu?

TONINA: Senyora, aquestes són ses ensenyances de na Celeste. S'allot no sabia tanta polissonada si no la hi ensenyaven. Au, fuig d'aquí!

LLEONARD: I sa copa?

TONINA (*pegant-li una batcollada*): No hi ha copa, fora d'aquí!

(*Surten. La SENYORA està abstreta, amb el cap entre les mans.*)

DONA ANTÒNIA: Vols que posi un poc de música?

SENYORA: Posa.

(*DONA ANTÒNIA obre la ràdio.*)

RÀDIO: «... los valores externos del espíritu...»

DONA ANTÒNIA: És un sermó. Això mos convé. T'interessa?

SENYORA: M'és igual.

RÀDIO: «*La existencia es antes que la esencia. El hombre se forma a medida que actúa. El libre albedrío es, para el existencialista, una cuestión de dogma. Miente la tragedia clásica cuando afirma que somos marionetas. Al movernos, nosotros mismos tiramos del hilo...*»

DONA ANTÒNIA: Et molesta, Maria? Parla d'es dogmes de l'Església.

(*La SENYORA no contesta. DONA ANTÒNIA torna a obrir la ràdio, es posa a escoltar i al poc temps beca. La ràdio, abandonada a si mateixa, continua. L'onda fuig i torna entre renous paràsits.*)

RÀDIO: «*Agamenón sacrifica a Ifigenia a su ambición de mando. ¿Por qué culpar a los dioses de una determinación que él mismo ha elegido? Él prefiere ser rey de reyes a ser padre. Lady Macbeth, ¿no organizó, por decirlo así, sus crímenes, no creó ella misma sus fantasmas que habrán de atormentarla? El existencialismo viene a poner en claro muchas cosas, a ordenar el caos en que se debate...*»

(*Aquí la ràdio comença a fer coses rares. L'onda fuig i torna. Atmosfèrics. Una música s'imposa a moments a la conferència, de la qual sols es poden sentir fragments.*)

RÀDIO: «*Eugenia de Montijo... El hombre está condenado a la libertad... a Francia para ser reina... el mejor surtido de camisetas, Lencería Munar... Somos libres de naufragar, libres de arruinarnos...*»

(*Renous i més renous estranys. Trons. Pel balcó es veu la claror dels llamps. Un tro fort. L'escena queda a les fosques. La ràdio emmudeix de cop.*)

DONA ANTÒNIA (*despertant-se*): Ai! Què és això?

TONINA (*entrant*): Han vist quina tempestat? Déu meu, ¿on deuen esser ara es *mistos*? Ara cercaré un llum. (*Surt.*)

DONA ANTÒNIA: Maria, que ho sents? Jo estic regirada.

SENYORA: Jo, no. És millor que descarregui. Per ventura em fugirà es mal de cap.

(*La campana de la porta sona.*)

DONA ANTÒNIA: Pareix que el món se'n ve a baix. Toquen. ¿No sents sa campana? Qui pot esser, amb aquest temps? (*Més llamps i trons.*) Tonina! Madò Francina deu esser a jeure. Tonina, toquen, però no obris amb sa casa a les fosques. Demana qui és p'es balcó. Encén un *misto*.

(*Continua tocant la campana. Entra TONINA amb un tros d'espelma encès.*)

TONINA: No he trobat res pus. (*Continuen tocant.*) Ja va, ja va...

(*Surt i al poc temps entra CELESTE, disfressada d'hongaresa, amb molts de colorins i borratxa. Arriba com un toro que surt del toril.*)

CELESTE: On és el Leonard?

TONINA: Qui és en Leonard? Aquell atzero?

CELESTE: No li tolero que parli així del meu promès.

SENYORA: Què fa na Felipa? Què fa aquella víctima?

CELESTE (*molt agitada*): Ai, doncs, miri, la víctima s'ho passa molt bé, no tingui pas angúnia, no... L'obsequien força. Hem trobat un vell que ens ha pagat el xampany... Tant com ne vulguis. Un poca-vergonya, és clar, però jo vigilo. La nena està molt bonica en el seu paper de duquessa de les Assutzenes.

SENYORA: I en Xim?

CELESTE: En Xim? Un galant del cinema. Aviat, aviat veurem coses.

DONA ANTÒNIA: I es senyor?

CELESTE: El senyor? Buscant la seva duquessa, que li ha de dir on para la copa. (*Cantant a gran veu.*)

«Donde yo campo
ninguna campa.
A bailar el bolero
y asar castañas
apuesto a todo el orbe
con la más guapa.»

(*Fa una espècie de zapateado.*) Ai, quin dimarts de carnaval... (*A les senyores.*) Si vostès fossin persones d'humor, se n'anirien al Chanteclair amb mi ara mateix. Animin's. Així hi serfem tots.

«El pare i la filla
la filla i el pare
el cosí trapella
el cosí i la mare.»

E tutti quanti... Lei conodreu l'Italia? Il carnaval da Venezia. Lei hanno via drato? La mia signora e troppo giovane ancora per vivere quinsa in questo palazzo tronato, pieno d'ipoteca... Poteca per qui, poteca per là... I que està bonic el cosinet. S'ha posat l'smoking, és clar, per anar amb una duquessa...

DONA ANTÒNIA: Calla!

SENYORA: Continua. (*Es tapa la cara amb les mans.*)

CELESTE: Doncs el vell ens ha obsequiat amb xampany i ens ha donat vint duros a cada una per comprar-nos unes mitges de nylon. (*Mostra els bitllets.*)

*«Dale que dale,
suenen las castañuelas
rabie quien rabie.»*

(*Torna a fer uns passos de ball.*)

DONA ANTÒNIA: Em fa por.

CELESTE: Sols em manca el Lleonard... Ai!

DONA ANTÒNIA: No sé com no estàs empegueïda.

CELESTE: Doncs miri... perquè no tinc vergonya. O perquè ho entenc d'una altra manera. Vostè no coneix pas el món, senyora.

DONA ANTÒNIA: No. El teu món, no el vull conèixer.

CELESTE: Potser seria ja una mica tard. (*A la SENYORA.*) I a vostè li dic el mateix. Encara que vostè no està malament. ¿Vol que la disfressi d'odalisca i ens anem al ball? Veurà la nena amb el cosinet... I el senyor? Oi, el senyor *c'est toute une histoire*... Buscant la duquessa, buscant la copa... Sembla el més trompa de tots, miri:

*«Més gat que tots els gats
va cercant la duquessa,
més gat que tots els gats
i la té just al nas.»*

Ha, ha, ha... La duquessa i la copa... Ai, potser que trobi la copa, però que demà l'expulsaran de l'Arqueològica és un fet. No el salvarà la copa, no, aquest cràpula. Liquidació total. Perquè ara ve la part millor. Quan la nena, que ja està beguda, es tregui la careta... ¿I si per una nit ens la traguéssim tots? Vostè, senyora, no es fa psicoanalitzar? Li traurien el complex de seguida, amb una agulla, com si fos un cargol. Potser la curarien. A vostè... a vostè... li agrada el Xim. Oh, no s'espanti, que és una broma de Carnaval. Miri, respecte a l'amor jo tinc les meves idees. Ara penso fundar un col·legi. El Lleonard serà el meu col·laborador.

TONINA: Senyora, que no la sent? Com no li ordena callar?

CELESTE: Doncs perquè no em callaria. No estem pas a l'Edat Mitja. Convé desemmascarar la societat. Ai, l'Andreuet. (*Imitant un efeminat.*) *Ay guardias*... Enamora les senyores de València. A veure si li romptan el nas! Que hi jugui, amb els professors de calligrafia...

SENYORA: Això és la meva por.

TONINA (*entrant*): Senyora, acaben de dur aquest *parte*. ¿Que hi deu haver res de nou?

SENYORA: Un parte? D'on ve? A veure...

DONA ANTÒNIA: Un parte? Jesús, Senyor! (A TONINA.) No havia vist mai presentar un paper amb ses mans. No has trobat una *bandeja* o un plat? Anc que fos un plat?

SENYORA (llegint): «*Andrés agredido bala interesa pulmón.*» (Queda mig acubada.)

DONA ANTÒNIA: Ferit? Què dius?

CELESTE: A veure, obriu el balcó. Cal ajeure-la al sofà.

SENYORA (ressuscitant): Ho vaig anunciar. Ho veia venir. Antonieta, filla meva estimada, ¿em vols fer el favor d'anar a *teléfonos*, aquí devora, i demanar conferència amb el Col·legi Cervantes de València?

DONA ANTÒNIA: Parlar amb València per *teléfono*? Bé, ho faré per tu, Maria. No ho faria per una altra, t'ho ben assegurat, però per tu ho faré.

SENYORA (amb veu dèbil): Na Celeste fa falta a una altra banda i no s'hi pot entretenir...

TONINA: I ara vossa mercè haurà de parlar amb València? Anit tot va desbaratat.

CELESTE: És el Carnaval, cuinera.

DONA ANTÒNIA (com un nedador que es tira a la mar): Me n'hi vaig. En aquest món no pot dir ningú d'aquesta aigua no en beuré. (Surt.)

CELESTE: Ai, ja té raó, aigua o xampany, tant se val. (Fa tentines.) Qui ens ho havia de dir?

TONINA: De tu tot se pot esperar, gatona.

CELESTE: Ai, com ha dit? Gatona? ¿Vostè hauria pensat mai que el senyor, el President de l'Arqueològica, on tot són fòssils, se n'anés a divertir-se, als seixanta-cinc anys, amb... una duquesa?

TONINA: No et contest perquè no et vull contestar.

CELESTE: Perquè no té arguments. ¿Vostè creu que l'home és responsable del que fa? Que és lliure?

TONINA: Ets homos van de ses seves, però ses dones, si no volen que les prenguin per un cavall desfermat...

CELESTE: Teories mores.

TONINA: Tu ets sa mora.

CELESTE: Jo? Jo mostro la cara, senyora meva.

TONINA (remugant): I una altra cosa.

CELESTE: El que passa és que vostè no té cultura per entendre'm. (Se li acostava i la mira als ulls.) ¿Vostè creu que l'home és lliure, lliure de fer el que vol? O creu que no és lliure? Vostè creu en el pecat? (Es balanceja.) Vostè... ha tingut enamorats? I en la poesia, hi creu? (Travella.)

TONINA: Alerta, que pegaràs de morros...

CELESTE (engallant-se): L'home és lliure i senyor de si mateix. Hi ha el Destí, és clar, però l'home és lliure de triar el destí... el destí... que vulgui. Un tria, posem per cas, Correus, o s'afica al Sindicat. Si tria de tirar-se pel balcó es romprà el cap, encara que no vulgui. Doncs per què ho fa? Doncs, per això, miri, perquè és lliure...

TONINA: Jesús, i que en dius, de desbarats!

CELESTE: Al Destí, uns li diuen Déu, altres li diuen una altra cosa...

SENYORA (en veu molt dèbil): Tenc un fill moridor.

CELESTE: Passà el temps de l'obscurantisme. El meu col·legi tindrà la missió de reivindicar els qui ho necessiten, que són molts, em cregui, començant per vostè mateixa.

TONINA: Senyora, que ho sent?

SENYORA: Vés a dur-me un tassó d'aigo.

(Surt TONINA.)

CELESTE: Amb bèsties no es pot pas enraonar. Ja es troba millor?

SENYORA (*amb accent tràgic*): Sí, em trob bé; molt bé, molt bé...

CELESTE (*de bona fe*): Ai, doncs tampoc és natural trobar-se tan bé. Vol que li porti un remei?

SENYORA: No vull res. Vés en es Chanteclair, no deixis sa nina tan tota sola.

CELESTE: Vostè no la coneix, a la nena.

TONINA (*entrant amb l'aigua*): Senyora, he pensat que vossa mercè se n'ha d'anar a jeure.

SENYORA: Deixa'm fer.

TONINA: No la vull deixar fer. Aquí se refreda.

SENYORA: No.

TONINA: Vossa mercè és una caparruda. He dit que s'ha de tombar damunt es llit.

CELESTE: És una coacció. Cadascú fa el que vol.

TONINA: Això a sa teva terra. Au, senyora, dins es llit, he dit. (*Se l'endú quasi en pes.*)

CELESTE: El senyoriu, molt de fum, molta reverència, i tenen del *libre albedrío* el mateix concepte que en tindria un gos. (*Se'n va a la taula i s'aboca una copeta. Sona un xiulet al carrer. CELESTE obre el balcó.*) Ets tu, Leonard? Puja, home. Eh? Et dic que pugis, no tinguis por. ¿On t'havies ficat, poca solta, que t'he buscat pertot? Puja i prendràs una copa.

(Surt CELESTE i torna entrar amb LLEONARD.)

CELESTE: Que els coloms han volat? Estàs segur? Saps el que dius? Entra, entra.

LLEONARD: S'han aficat dins un taxi; anaven gats.

CELESTE (*pensativa*): Això crea una situació nova. No hi comptàvem pas, amb aquesta fuita. Per què no els has seguit?

LLEONARD: No et dic que s'han aficat dins un taxi?

CELESTE: I per què no els seguies en un altre? O ja no tens calés? ¿I els cinc duros d'aquesta tarda?

LLEONARD: I què són cinc duros per passar un dimarts de Carnaval?

CELESTE: Amb qui els has gastat, poca-vergonya? Era amb la rossa? Contesta! (*Li pega una clatellada.*)

LLEONARD: No peguis. Els he gastats. Me queden tres rals.

CELESTE: No recordes el número del taxi?

LLEONARD: No.

CELESTE: I vols ser director del col·legi? ¿És a dir, que no se t'ha ocorregut prendre el número? Mira, noi, per ser el meu associat, tens d'anar més viu. De què et serveix, anar al cine? Espera'm. Vaig a la central, just al costat, telefonaré als *meublés* i a la policia. Tu no et belluguis, saps? Mira que si et mous et rebento. Em sembla que també vas un poc begut, tu.

LLEONARD: No és ver. Només una Coca-Cola.

CELESTE: Dius veritat? Mira, aquí hi ha conyac. I si vols fumar aquí tens tabac ros de les nenes. Torno de seguida.

(Surt ràpidament. LLEONARD encén una cigarreta.)

TONINA (*entrant*): Cotre! Que tornes esser tu? Mira, vés a s'apotecaria a cercar flor de taronger.

LLEONARD: Na Celeste ha dit que no me mogués.

TONINA (*retirant la botella i el tabac*): ¿I també t'ha dit que et posassis a fumar?

LLEONARD: Sí que m'ho ha dit. I que begués lo que volgués.

TONINA: Quina desenfreïda! I ella on és?

LLEONARD: A telefonar.

TONINA: A telefonar... Tothom telefona, en el dia. I ane qui?

LLEONARD: Voleu sebre massa, madona. Ja l'hi demanareu a ella.

TONINA: Sempre embulls i més embulls. Vos ne donaria amb unes corretjades.

LLEONARD: Per ventura vós també rebríeu.

TONINA: Si es senyors no vos treien a defora a coces.

LLEONARD: Es senyors? I que encara hi creis, en senyors? Anau en es ball i trobareu es vostro senyor alçant ses màscares...

TONINA: Calla, llenguerut!

LLEONARD: Que no em creis? Idò anau-hi i ho veureu.

TONINA (*dubtant*): Però, que és vera, aquesta? Tu l'has vist?

LLEONARD: Com vos veig a vós.

TONINA (*en veu baixa*): Ja no m'admir de res. (*En un crit:*) És mentida! Mentida, punyeta! Quants d'anys tens?

LLEONARD: No vos importa. (*Pausa.*) Devuit.

TONINA: Ni catorze!

LLEONARD: Vos dic que es mes que ve n'he de fer devuit.

TONINA: I jo et dic que és mentida i que et faré tancar a Natzaret. Aniré a acusar-vos davant el Bisbe i es President d'es Tribunal de Menors. Ja que es senyors no fan res ni serveixen per res...

LLEONARD (*temorec, ja en retirada*): Tot això ja ho direu a na Celeste. Jo...

TONINA: Que ja fas es mostel? Saps quan et vegis entre dos municipals...

(*Entra DON FRANCESC abatut per la pena, l'alcohol i la son. S'asseu sense fer cas de ningú. TONINA s'hi acosta.*)

TONINA: Que vol res, senyor? (*DON FRANCESC no contesta.*) No es troba bé? (*No contesta. TONINA posa en ordre les cadires. Silenci llarg.*)

DON FRANCESC (*parlant sol*): Jo l'havia descoberta avui capvespre. Jo la tenia dins ses mans...

TONINA: Que encara pensa en sa copa?

DON FRANCESC: La tenia dins ses mans... I ha començat a oscillar, a perdre consistència, a convertir-se en fum...

TONINA: I no em pot dir, si no es massa demanar, d'on ve, tan tard?

DON FRANCESC: D'es Chanteclair.

LLEONARD: Que ho veis?

TONINA: Sí ja ho veig jo. (*Aspra*) I què? S'ha divertit, vossa mercè? ¿No ha trobat ningú conegut, per allà?

DON FRANCESC: En Xim nebot amb una màscara.

TONINA: I no l'ha coneguda, a sa màscara?

(LLEONARD esclafeix a riure, DON FRANCESC no contesta i surt.)

VEU DE CELESTE (*que torna amb DONA ANTÒNIA*): Els he localitzat de seguida. Miri si tinc vista. Són en un hotel de Ca'n Pastilla. (*Entren.*) Sempre que prens un taxi a la una de la nit, el xofer et porta, dret, al mateix lloc. He telefonat a la policia i a un notari, en nom del senyor, perquè vagin a l'hotel i aixequin acta. Això és el que cal. El codi és taxatiu: la noia no té més que setze anys. Ja ens ha sortit ben aprofitada, ja...

DONA ANTÒNIA: Quin escàndol, quina tragèdia.

CELESTE: El Xim és de la casta dels tímids, que són els pitjors. Ja els conec, ja. Prenen dues copes, destrueixen les inhibicions i ja podeu tremolar. Per 'xò diuen lo de l'*agua mansa*.

TONINA (*anorreada*): La senyora en tirarà malaltia. Mirau, tan delicada com està, haver de veure un desastre així... Perquè, en aquesta fonda, quines feines hi tenien, que no es ver? No hi deuen haver anat per passar el rosari.

DONA ANTÒNIA (*exaltada de cop*): Jesús, cuinera, calla! No cridis el mal! No és ver! No crec res! Calla!

TONINA: Una ja té dret a suposar lo pitjor.

CELESTE: Segur que ha succeït un desastre. Bé, això de desastre, sap?, depèn un poc del punt de vista.

TONINA: I es pobre senyor que ha arribat tot trastornat...

DONA ANTÒNIA: Que ja sap lo de n'Andreu? I lo de sa nina?

TONINA: Si ho sap, no ha fet menció de res. Està com un beneit.

CELESTE: N'hi ha de tranquils.

TONINA: I ara què passarà amb tot aquest trull de municipals i notaris?

CELESTE: Doncs un procés. Què vols que passi? El codi és terminant. Les maldats bé es tenen de pagar alguna vegada.

DONA ANTÒNIA: Quina deshonra per la casa! Na Maria no tornarà alçar cap.

CELESTE: Bé, això de la deshonra també depèn un poc del punt de vista.

TONINA: I don Andreuet, què fa?

DONA ANTÒNIA: He parlat amb so director d'es col·legi. M'ha dat moltes explicacions, però no he pogut aclarir si està millor o pitjor. Només sentia: *o, oo...* s'única cosa que he entès clar ha estat *cinco balas*. Això ho ha repetit molts de pics.

TONINA: I ara, què li haurem de dir, a sa senyora? Li diré que està millor, que no es ver?

SENYORA (*apareix i diu amb una calma tràgica*): No em diràs res, cuinera. Tot no he sentit. A poc a poc, tot s'ha anat complint. Tot ha succeït, una cosa darrera l'altra, com jo pressentia.

Cau, pausadament, el teló

LLORENÇ VILLALONGA